

Purificarea limbii ca instrument de succes în promovarea naționalismului iranian

drd. Irina ERHAN

Institutul Național de Studii de Intelligence
Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”
ierhan@dcti.ro

Abstract

The possessor of a highly powerful imperial pre-Islamic past, with an unique Islamic- Shiite identity, doubled by the Persian language(which belongs to the linguistic group of indo- European languages), the Iran of the 21st century tends to project a sentiment of superiority towards its fellow Arab neighbours, often being associated to the term gāhiliyya (in translation ignorance). Iran also tends to accentuate its belonging to the Arian race, hence the origin of the word "Iran", derived from the Proto-Persian "aryānā", which means land of the Arians.

The linguistic domain is relevant in building a Persian nationalism, since imposing a pure language and cleaning it of borrowed words (which inevitably lead to the loss of the Persian language of its national identity) represent measures brought into attention by the post-revolutionary Iranian leadership in amplifying the Iranian nationalism.

Keywords: iranitate, naționalism, lingvistică, purism, cultură.

Introducere

Prevalându-se de o identitate imemorială, Iranul pare, mai mult ca oricând, preocupat a-și consolida iranitatea, acest privilegiu al trecutului fiind dublat de apartenența acestei țări la unul din primele imperii ale istoriei. Sentimentul de a fi aparținut unei mari civilizații, de a fi un stat bogat în resurse naturale și cu o populație educată, amplasată într-un nod strategic pe harta globală animă societatea iraniană, majoritatea evocând, în termeni encomiastici, istoria, cultura, civilizația și limba Iranului.

Pe de altă parte, în ultimii ani, asistăm la manifestarea tendinței de reîntoarcere la tradiția persană, la autenticitate și la identitatea culturală,

deseori reconstruită în funcție de nevoile și miturile momentului, Teheranul optând pentru această tendință din dorința de a fixa în mentalul colectiv global contribuția sa la civilizația lumii.

Astfel, într-un stat caracterizat de o diversitate etnolingvistică aparte și de o coabitare străveche între populațiile persanofone, turcofone și arabofone¹, cu o istorie multimilenară, limba a jucat un rol-cheie în construcția identității naționale. Pe de altă parte, ca urmare a alfabetizării masive din a doua jumătate a secolului XX, limba persană a cunoscut o dinamică extraordinară în raport cu celelalte limbi vorbite în Iran, contribuind la o mai mare integrare a minorităților existente pe teritoriul iranian.

Construită în jurul limbii, religiei și culturii, unitatea națională persană s-a desăvârșit ca urmare și a acestei diversități culturale, care nu a devenit niciodată sursa unor războaie civile de natură etnică, incidentele înregistrate sporadic având un profund caracter politic². Teheranul a încurajat conservarea coeziunii și a consensului național iranian față de lumea lingvistică arabă, indiană sau turcă, demers atent gândit, ce se traduce, de fapt, prin nevoia unui echilibru politic și cultural.

Revoluția Islamică a consolidat statul – națiune, dar a provocat, în același timp, o dinamică postmodernă printr-un proces de recompunere identitară, combinând trei forțe constitutive ale Iranului actual, respectiv naționalismul, islamul și cultura.

Dacă, inițial, naționalismul (pers. „*melat parastī*”) era asimilat unui simbol aparținând intelectualității anticlericale moderniste, ulterior, acesta a căpătat valențe asociate promovării unei identități islamice transnaționale, devenind unul din termenii puternic resemantizați cu sensul de apărător al independenței naționale și al „pământului sacru al patriei”³.

În oarecare măsură instrumentalizat prin naționalism și intim legat de moștenirea preislamică, componenta religioasă islamică este parte a acestei identități, iar, după instaurarea Republicii Islamice, pe conceptul de „iranitate”, înțeles ca „identitate iraniană”, s-a grefat cel al „islamității”, sintagma „Iranul islamic”⁴ fiind una privilegiată, propunându-se, inițial,

¹ Iranul este un stat multiethnic, limba persană este, în prezent, vorbită și înțeleasă de cvasitotalitatea populației, însă este limba maternă doar pentru jumătate din populația Iranului.

² Asasinatele post-1979 ale liderilor kurzi de la Viena și Berlin au avut substrat politic.

³ Pers. „*zamin-e moqadas-e vatan*”.

⁴ Pers. „*īrān-e eslāmī*”.

chiar abandonarea simbolisticii Persiei antice. Ulterior, aceste simboluri, tradiții și mituri, puternic ancorate în conștiința colectivă, au fost reactivate și au căpătat o nouă conotație, sărbători precum *Nōrūz*⁵ (Anul Nou) și *Čahāršanbe sūrī*⁶ (în traducere, Miercurea luminată) fiind celebrate cu fast și percepute drept simboluri ale identității persane, iar vizitele foarte mediatizate ale exponenților politici iranieni la ruinele de la Persepolis au evidențiat noua direcție a Teheranului de a se raporta la grandoarea Iranului preislamic.

Această iranitate formează un ansamblu a cărui specificitate și vocație nu se explică decât în condițiile în care se consideră că universul spiritual iranian formează un tot, anterior și ulterior islamului, teză promovată cu succes de către leadershipul iranian, conștient de necesitatea potențării elementului persan nonislamic, care a adus plusvaloare islamului suprapus pe fondul zoroastrian.

În acest sens, Teheranul a accentuat, mai mult ca oricând, nevoia reorganizării limbii persane printr-o desăvârșire a purității limbii, puterea sa regenerativă înregistrând, în prezent, un nivel foarte ridicat printr-o vizibilă eliberare graduală de influența gramaticală – stilistică arabă. Ilustrativă este înlocuirea curajoasă, pentru termenul „Dumnezeu”, a arhicunoscutului termen arab „*Allāh*” cu persanul „*Khodā*” tocmai pentru a sublinia principiul specificității identității persane și intenția de reactivare a limbii ca simbol al valorilor sacre ale culturii persane, dar și pentru a plasa islamul de tip šiit în context lingvistic național, subordonat etnicității.

Perspective diacronice asupra naționalismului iranian manifestat în plan lingvistic

Manifestându-și superioritatea față de Occident prin moștenirea culturală, Iranul a mizat și mizează mai mult ca oricând pe noțiunea de naționalism. Imprimându-i un sens unic, dat de fecunditatea mariajului dintre hegemonia culturală a islamului šiit și patrimoniul iranian, naționalismul a fost construit pe istoria și civilizația preislamică, cultura și limba persană, transformate ulterior în instrumente ideologice necesare conturării unei identități naționale omogenizate.

⁵ Are loc în data de 20/ 21 martie, corespunzând echinocțiului de primăvară.

⁶ Sărbătoare zoroastriană, care celebrează sărbătoarea focului în miercurea de dinaintea Anului Nou prin trecerea peste foc, tradiție care se regăsește și în Oltenia și care are loc în seara dinaintea postului Paștelui.

La o primă analiză, aparatul teocratic de la Teheran pare să fi ignorat realitatea iraniană bazată pe multietnicitate, multilingvism, multiculturalitate, unde fiecare grup etnic este posesorul propriei istorii, limbi, religii, tradiții, însă un studiu aprofundat al acestei probleme reliefează faptul că, de-a lungul istoriei, această națiune a reușit să implementeze un model de coabitare ce nu se regăsește nicăieri în Orientul Mijlociu.⁷

Pe de altă parte, naționalismul iranian a adus în prim-plan perioada preislamică sau vârsta de aur a civilizației iraniene, marcată de gloria unui imperiu cu o administrație, cultură, limbă și sistem de scriere unice în zona Orientului, peste care s-a suprapus tradiția islamică, odată cu cucerirea arabă și prăbușirea dinastiei sasanide. De altfel, întrebarea legitimă care se ridică și în prezent legată de elementul de plusvaloare pe care l-au adus cuceritorii arabi teritoriilor supuse pare să anime societatea iraniană, conștientă de faptul că arabii duseseră o viață nomadă lipsită de profunzimea celei persane.

Dacă, într-o primă etapă, pe fondul acestei superiorități, „cultura învinșilor a biruit-o pe cea a cuceritorilor”⁸, totuși, întâlnirea unei culturi diferite a fost un proces foarte complicat, ce presupunea asimilarea tradițiilor islamice, cu repercusiuni inclusiv în planul independenței politice.

Contaminarea cu elementul arab și, implicit, cu limba arabă a condus la apariția unui nou tip de cultură, arabistul Isaac Filshtinsky subliniind faptul că „*legătura culturii cuceritorilor nomazi cu cea a populațiilor cucerite mai are și un alt aspect esențial, fără de care nu se poate înțelege corect dinamica procesului istorico – literar în totalitate, fiindcă nu numai arabii cuceritori, dar și populația arabizată a califatului a participat activ la crearea unei culturi arabo – islamice comune*”.⁹

Fără a-și pierde contactul cu cultura națională proprie în acest proces de asimilare, elitele de origine iraniană au continuat să se raporteze atât la moștenirea preislamică, cât și la tradițiile islamice și la arabă atât ca limbă a cuceritorilor, cât și ca limbă a noii religii.

Cu un trecut cultural bogat și conștiente de riscul pierderii identității naționale prin impunerea religiei islamice, populațiile iraniene au încercat să reînvie vechile tradiții prin mișcarea de rezistență împotriva dominației

⁷ Mehrdad KIA „Persian nationalism and the campaign for language purification”, in *Middle Eastern Studies* (vol. 34, 1998).

⁸ Potrivit orientalistului ucrainean Ahatanhel Krymsky, începutul secolului XX.

⁹ Isaac FILSHTINSKY. „Arabic Literature”, in *Viorel Bageacu* „Note de curs”, Universitatea București, 1995-1996.

arabilor, numită "aš-šu'ūbī yya", care a adus în discuție triumfalismul naționalismului iranian, ieșit la suprafață prin învelișul limbii arabe. Astfel, pentru o vreme, colosala lume islamică a recunoscut arta preislamică a cuvântului drept o antichitate colectivă proprie, invazia culturală iraniană mergând până acolo încât a reușit să fie înrădăcineze în conștiința populară, în calitate de ideal etico – estetic universal, supremația culturală persană.¹⁰

Oferind o poziție de netăgăduit influenței arabei asupra limbii persane, totuși se cuvine subliniat că această cucerire a împiedicat dezvoltarea culturii persane, un prim argument în susținerea acestei idei fiind adoptarea, prin impunere, a unei noi scrieri, alfabetul arab necorespunzând structural limbii persane, dată fiind necesitatea adăugării a patru grafeme care să exprime morfemele persane – "p", "j", "č", "g".

Altfel spus, cei doi poli ai culturii iraniene reprezentați, pe de o parte, de cultura milenară nonmusulmană și, pe de altă parte, de islamul šiit mai recent (secolul XVI) dar profund înrădăcinat în mentalul iranian, par a fi indisociabile.

Însă renașterea culturală a Persiei a avut loc în condiții extrem de complicate, întrucât, de-a lungul secolelor de dominație străină și în pofida religiei islamice de rit šiit, iranienii și-au prezervat cultura și conștiința națională prin păstrarea limbii persane, chiar dacă, în timp, a fost alterată de elemente arabe, turce sau europene.

Convinsă de necesitatea păstrării identității lor naționale, intelectualitatea iraniană, partizană a unui naționalism exacerbat, a recurs la curățarea persanei de terminologiile și cuvintele/expresiile străine, pătrunse în limbă într-o manieră frauduloasă, fără a se supune normelor lingvistice proprii. Declanșată pe fondul nevoii de conservare a purității și distincției limbii persane, această mișcare și-a propus garantarea integrității și independenței limbii prin înlocuirea/eliminarea cuvintelor străine sau de fabricație nonpersană cu echivalente persane, convinsă fiind de forța împrumuturilor de a compromite specificul lingvistic național.

Mișcarea puristă anterioară Revoluției Islamice

Dintre toate compartimentele limbii, cel mai mobil este vocabularul, iar dacă normele fixează, într-o oarecare măsură, morfologia, sintaxa, chiar și pronunția, totuși acestea nu pot împiedica dispariția/ introducerea unor

¹⁰ Nadia ANGHELESCU *Identitatea arabă. Istorie, limbă, cultură* (Iași: Polirom, 2009): 53-57.

cuvinte. Schimbările în vocabular sunt strict paralele cu evoluția societății, cuvintele noi apar adesea cu obiectul pe care îl denumesc și care era, anterior, absent sau odată cu noțiunea creată în împrejurări necunoscute înainte. Legătura limbii și, mai ales, a vocabularului cu societatea se află într-o relație foarte strânsă, încât datele lexicale permit refacerea, într-o anumită măsură, a istoriei poporului. Vocabularul este mai complicat decât se bănuiește, întrucât în acesta este reflectată istoria sa, la care se mai adaugă inclusiv capitole din istoria celorlalte limbi cu care a intrat în contact.¹¹

În decursul timpului, limba persană a suferit metamorfoze semnificative ca urmare a influenței altor limbi, iar istoria îndelungată a contactelor lingvistice este demonstrată de cuvintele pătrunse din limbile arabă, greacă, latină, armeană, hindi și limbile iraniene înrudite încă din epoca preislamică. În această perioadă începe să pătrundă și lexicul arab, al cărui volum sporește în timpul răspândirii islamului, iar cucerirea Persiei de către arabi, în secolul VII e.n., reprezintă momentul în care limba persană este invadată de un volum mare de cuvinte arabe, asociate preponderent limbajului religios și științific și integrate în mod organic în limbă. Așadar, în lexicul persan se găsesc cuvinte apărute/intrate în perioade istorice diferite, rezultate prin căi diverse de formare sau provenite prin metode diferite de îmbogățire.

Procesul de pătrundere a lexicului străin s-a accentuat în epoca de înflorire a literaturii persane (secolele XI-XVI), când elementul arab pătrunde masiv, în timp ce, în epoca modernă (sfârșitul secolului XIX-începutul secolului XX), procesele de formare a lexicului sau de transformare semantică devin precumpănitoare.

Astfel, secolul XX a marcat debutul procesului de stabilizare a limbii literare persane, plin de contradicții din cauza luptei acerbe dintre influențele iraniene și cele arabe, care au lăsat totuși urme profunde în lexicul persan, ca urmare a prezenței îndelungate pe teritoriul iranian.

În acest context, pe fondul nevoii creării unei terminologii lingvistice, apare mișcarea puristă prin care se înțelege lupta intensă împotriva elementului străin din limbă și formarea unei terminologii pornind de la cuvinte pur persane.

Mișcarea puristă iraniană nu a fost un fenomen izolat, în Iran luând amploare abia în ultima perioadă a domniei lui Rez –*șāh* (1935-1941). În

¹¹ Angela VRACIU, *Lingvistica* (București: EDP, 1980): 78.

acest timp, aparatul guvernamental impune limba persană cu caracter general pe întreg teritoriul iranian, sunt schimbate toponimele și numele de familie, limba persană fiind curățată de elemente arabe și alte influențe externe, în special turcice. Noile toponime aveau rădăcini nominale de la cuvântul "šāh" sau aminteau de trecutul istoric glorios al Iranului (de exemplu *Anzālī* s-a transformat în *Pahlavī*, iar *Tūs* a devenit *Ferdōsī*).

Scindată în mai multe curenți de opinie, mișcarea puristă este dominată, într-o primă etapă, de puriștii extremiști, care erau adepții unei limbi persane curate și care au propus curățirea totală a limbii de elemente străine cu ajutorul reînvierii persanei vechi și a limbii medio-persane. Însă, ulterior, acest curent extremist va fi înlocuit cu un altul mai moderat în propuneri și atitudine, adepți ai terminologiei clasicilor literaturii. În opinia acestora, nu se impunea renunțarea la toate arabismele, întrucât multe dintre acestea au căpătat drept de existență în limbă și pentru unele nu există echivalente persane.

Fără a fi singulară, mișcarea puristă iraniană a fost, într-o oarecare măsură, influențată și de campaniile puriste din Orientul Mijlociu. În Turcia, în aceeași perioadă, au fost lansate lozinci împotriva împrumuturilor străine, dorindu-se dezvoltarea ulterioară a limbii turce pe baze proprii. De asemenea, și Egiptul și-a organizat, în aceeași perioadă, o Academie de limbă în scopul conturării unei noi terminologii științifice.

Tendențele puriste nu au încetat să apară, astfel încât, la înființarea sa (anul 1935), Academia de Limbă și Literatură Persană (pers. *Farhangestān-e zabān va adab-e fārsī*) și-a asumat responsabilitatea curățirii limbii și lichidării dezordinii existente în terminologia persană. Având drept punct de plecare dictonul potrivit căruia limba este leagănul istoriei unui popor, Academia de Limbă și Literatură Persană a fost înființată tocmai cu intenția de purificare a persanei și de statuare a unei identități culturale bine definite a națiunii iraniene, ce tindea a se distanța de cea europeană și, mai ales, de cea arabă.

Astfel, odată cu instalarea dinastiei *Pahlavī*, limba persană a fost supusă unui proces de reorganizare, manifestată printr-o apropiere de formele vorbite, printr-o desăvârșire a normelor literare în lupta pentru puritatea limbii și înlăturarea tendinței proarabe și printr-o democratizare a limbii literare în domeniul presei și publicisticii.

Mișcarea puristă inițiată în deceniile trei – patru ale secolului XX este legată de politica de modernizare a Iranului, *Rezā Pahlavī* încurajând,

așadar, naționalismul, ce își trage seva din filonul lingvistic pur persan. Cu mai multe sau mai puține conotații șovine, dar încărcată de un pregnant naționalism, în sensul impunerii unei limbi unice oficiale, această mișcare de purificare a limbii persane a reprezentat o etapă firească a unui proces de emancipare față de cultura feudală islamică dominată de arabă ca limbă a islamului.

Astfel, forme de limbă vorbită, așa – numitul lexic popular (pers. „*estelāhāt*”), pătrund în presă, limba persană căpătând, în acest mod, o cu totul altă culoare, din dorința de a fi eliminate arabismele prețioase impuse. Această tendință se accentuează după anii 1930, moment în care majoritatea scriitorilor cad de acord asupra folosirii lexicului popular ca limbă a literaturii eminamente persane, lingvistul iranian *Parvīz Nātel Khānlari* susținând că „*limba este necesar să se dezvolte, iar unul din mijloacele cele mai importante ale acestei dezvoltări este de a cere ajutor de la cuvintele și expresiile proaspete pe care le folosește zilnic poporul pentru satisfacerea nevoilor sale de comunicare*”.¹²

Creând foarte multe cuvinte „persanizate”, adoptând noi termeni în diferite domenii de activitate și eliminând din limbă cuvinte și expresii străine, Academia de Limbă și Literatură Persană și-a asumat reforma limbii și sistemul de formare a terminologiei, cea militară fiind constituită exclusiv sub conducerea șahului și a ministrului de război. În luna martie 1925, printr-o lege specială, s-a reformat calendarul, în locul lunilor arabe (calendarul lunar) au fost adoptate lunile iraniene (calendarul solar), cu utilizare laică într-o primă etapă. Vechile „*laqab*”-uri (poreclă, supranume) au fost înlocuite cu nume de familie pentru care s-au folosit vechi rădăcini persane. Totuși, adoptarea terminologiei nu s-a realizat întâmplător, unele modele fiind analizate în prealabil. Cu toate acestea, nevoia de termeni nu a fost rezolvată, în prezent, punându-se problema într-un mod serios, având în vedere apariția noilor noțiuni care impun corespondențe urgente în plan lingvistic.

Majoritatea termenilor adoptați de prima Academie au intrat definitiv în limbă, de exemplu persanul „*havāpeymā*” (avion) a înlocuit arabul „*tayāra*”, cuvântul persan „*pezešk*” (medic) a înlocuit arabul „*tabīb*”, iar arabul „*nahr*” a fost înlocuit cu persanul „*rūdkhāne*”.

¹² Parvīz Nātel KHĀNLARĪ. *Zabānšenāsi va zabān-e fārsi* (Lingvistica și limba persană), (Tehrān: Tus, 1343 Hs): 123.

Cea de-a doua Academie (reînființată în anul 1968) a readus în discuție problema purificării limbii și a prelucrării unei terminologii unitare. Revista „*Khabarnāme-ye farhangestān zabān va adab-e fārsī*”¹³ și-a consacrat un număr pentru a critica modul în care a fost „siluită” de către traducătorii de film, prin introducerea brutală a unor franțuzisme și englezisme alături de elemente de argou. Astfel, crearea de noi cuvinte s-a făcut la inițiativa Academiei, care a lansat un apel serios către oamenii de litere pentru a stopa pe cât posibil pătrunderea elementului străin în limba persană, care conduce, inevitabil, la pierderea, de către limba persană, a specificului național.

Contribuția elitei iraniene la reîntinerirea limbii persane și la imprimarea unei identități persane este evidentă, întrucât a demonstrat poporului că persana este încă viabilă în producerea de noi compuși.

Demersuri lingvistice postrevoluționare

Plecând de la ideea potrivit căreia, deși teritoriul persan a fost cucerit de-a lungul istoriei, limba persană a supraviețuit, având capacitatea de a reîntineri și de a se reinventa¹⁴, clasa politică, dublată de mediile academice, a accentuat necesitatea prezervării limbii persane amenințate de fluxul continuu de împrumuturi (cuvinte din limba franceză, engleză sau arabă), ce poate ilustra manifestarea unor tendințe în limba persană contemporană de a internaționaliza anumite părți ale lexicului, în mod special al terminologiei.

Prin urmare, anii ce au urmat Revoluției Islamice au conturat un parcurs sinuos al limbii persane, poziționarea mediilor lingvistice iraniene față de acceptarea sau nu a unor împrumuturi din diferite limbi realizându-se exclusiv pe considerente politice, deși persanei i se confirmă superioritatea și importanța în planul desăvârșirii statului iranian șiiit.

Astfel, dacă în perioada dinastiei *Pahlavī* araba era percepută drept obstacol în calea modernizării națiunii iraniene și țintă a activiștilor puriști, odată cu Revoluția Islamică, această limbă a avut un parcurs incert în evoluția Iranului islamic, întrucât, în perioada de debut a acestuia, araba

¹³ ****Khabarnāme-ye farhangestān zabān va adab-e fārsī* (Jurnalul Academiei de Limbă și Literatură Persană) (Tehrān, nr. 2, 1374 H): 7-11.

¹⁴ Karim EMAMI. "La contribution de Farhangestan", in *Journal de Teheran* (nr. 9054, 1965): 6.

a devenit o limbă recunoscută oficial ca parte indispensabilă a națiunii iraniene, fiind plasată alături de persană. Ulterior, în anii 1987, obiectivul prioritar al celei de-a treia Academii de Limbă și Literatură Persană rezida în „consolidarea forței și originalității limbii ca unul dintre pilonii identității naționale persane” prin „identificarea și utilizarea de echivalente persane pentru termeni străini”, iar araba devenea exclusiv un instrument efectiv de furnizare de cuvinte care nu puteau fi create de limba persană.

În termenii unei analize minuțioase, Revoluția Islamică iraniană a consolidat naționalismul iranian manifestat în plan lingvistic prin accentuarea faptului că revoluția se identifică cu limba persană. Politizarea acestui domeniu a constatat în discursurile liderilor politici ai vremii, focalizate pe limbă ca instrument potențator al identității iraniene, un exemplu elocvent fiind *seyyed ' Alī Khāmeneī*, care, atât în calitatea sa de președinte al Iranului, cât și de lider suprem (pers. *valī-ye faqīh-e īrān*) și-a arogat rolul de apărător al limbii persane ca limbă a revoluției și a islamului šiit, poziționându-se cu prudență și în favoarea arabismelor din dorința de a nu irita teocrația iraniană. Un astfel de mesaj reactivează voită direcțiile puriste moderate ale deceniilor 40, care resping excentricitățile în cadrul limbii, lingvistul *Mohammad Forūqī* pronunțându-se împotriva eliminării totale a arabismelor și a înlocuirii acestora cu un lexic pur persan de natură arhaică.

Fixându-și drept obiective conservarea autenticității limbii persane, Academia și-a concentrat interesul pe adoptarea de cuvinte potrivite enunțării de noi concepte în persană, limba arabă continuând să fie asociată, într-o anumită măsură, religiei, deși šiismul, așa cum este înțeles și asimilat, în prezent, de către națiunea iraniană, pare, mai mult ca oricând, a fi identificat cu limba persană.

Acest demers de purificare a căpătat o cu totul altă intenție odată cu preluarea mandatului de președinte de către Ahmadinejad, care, ca răspuns la politicile americane în Orientul Mijlociu, a recurs la eliminarea imediată a tuturor cuvintelor străine intrate în limba persană și înlocuirea acestora în toate comunicatele guvernamentale cu termeni persani, agreeți de Academie.

Astfel, inclusiv cuvintele/ expresiile arabe au fost vizate, în condițiile în care limba arabă este tratată ca limbă unică a Coranului, totuși s-a argumentat că folosirea arabismelor aduce prejudicii limbii persane, întrucât regulile stricte ale gramaticii arabe nu sunt asimilate de către vorbitorii nativi de limba persană. În aceste condiții, cercurile clericale au adoptat o poziție clară, în condițiile în care susțin cu vehemență

obligativitatea studiului limbii arabe în școli și universități, pronunțându-se, fără echivoc, ca limba persană să rămână la stadiul cunoscut, iar limba arabă să continue să-și păstreze rolul de înfrumusețare a limbii persane.

În aceeași tendință de eliminare a influenței arabe se înscrie inclusiv abandonul practicii sinonimelor abundente cu scopul denumirii unui singur obiect sau exprimării unei noțiuni, întrucât rezultatul este, deseori, crearea unui stil greoi, ce riscă să fie deranjant. „Mot juste” a devenit popular datorită lumii literare, iar cuvântul deosebit, încărcat de sensuri figurate, poate proveni atât dintr-un vocabular prăfuit de ani, dar poate fi și inventat, întrucât, în prezent, asistăm la o regenerare a limbii persane¹⁵, cel mai probabil din dorința accentuării fecundității limbii persane și a potențării culturii iraniene inclusiv cea religioasă, încurajate a fi scrise într-o limbă debarasată de arabisme sufocante și chiar de unele împrumuturi intrate în limbă în mod forțat.

Ultimii 15 ani au adus în atenție elementul cultural iranian prin promovarea contribuției persane în artă, medicină, științe, filozofie, revendicându-i, în deplină legitimitate, pe *Al-Bīrūnī*, *Ibn Sīnā*, *Al-Ghazālī*, *Al-Fārābī*, *Sībawayh* sau *Az-Zamakhsharī* și subliniind apartenența acestora la panteonul cultural persan.

Literatura și, cu precădere, poezia persană continuă să joace un rol determinant în animarea sentimentului național persan, discursurile elitelor politico – religioase în piețele publice se încheie, deseori, cu versuri din „*Šāhnāme*”-ul lui *Ferdōsī* sau fac referire din ce în ce mai mult la renașterea națională iraniană în perioada dinastiilor umayyade și abbaside.

Concluzii

Astfel, în pofida diversității etnolingvistice, limba persană a secolului XX și începutului de secol XXI a reușit să fie asimilată identității naționale, iar conștientizarea culturii și a istoriei persane, alături de naționalismul lingvistic, au servit drept forță de coagulare a națiunii iraniene, capabilă a depăși diferitele mișcări sporadice cu potențial dezbinator.

¹⁵ ***”Javānsāzī-ye zabān-e fārsī” (Reîntinerirea limbii persane), in *Khabarnāme-ye farhangestān zabān va adab-e fārsī* (Tehrān, nr. 8, 1375 H): 3.

Bibliografie

1. ANGHELESCU, Nadia. *Identitatea arabă. Istorie, limbă, cultură* (Iași: Polirom, 2009): 53-57.
2. EMAMI, Karim. „La contribution de Farhangestan”, in *Journal de Teheran* (nr. 9054, 1965): 6.
3. FILSHTINSKY, Isaac. „Arabic Literature”, în *Viorel Bageacu* ”Note de curs”, Universitatea București, 1995-1996.
4. KHANLARI, Natel Parviz. *Zabānšenāsī va zabān-e fārsī (Lingvistica și limba persană)*, (Tehrān: Tus, 1343 Hs): 123.
5. KIA, Mehrdad. „Persian nationalism and the campaign for language purification”, in *Middle Eastern Studies* (vol. 34, 1998).
6. VRACIU, Angela. *Lingvistica* (București: EDP, 1980): 78.
7. ****Khabarnāme-ye farhangestān zabān va adab-e fārsī* (Tehrān, nr. 2, 1374 H): 7-11.
8. *****Javānsāzī-ye zabān-e fārsī* (”Reîntinerirea limbii persane”), in *Khabarnāme-ye farhangestān zabān va adab-e fārsī* (Tehrān, nr. 8, 1375 H): 3.

Irina Erhan este licențiată a Facultății de Limbi și Literaturi Străine din cadrul Universității din București, studiind și descoperind noi culturi, tradiții și mentalități. De asemenea, este absolventă a studiilor masterale de Geopolitică și Relații Internaționale din cadrul Academiei de Studii Economice din București, iar în prezent este doctorand al Școlii Naționale de Studii Politice și Administrație Publică – România.